

เวิร์คช็อป 03
 “ภาพยนตร์”

HATCH - U
 PROJECT

HATCH - U

PROJECT

เวิร์คช็อป 03
“ภาพยนตร์”
คู่มือสั้นๆ 3 ผู้กำกับ

หยิน

แป้ง

ฟาง

เต๋

ติว

บอล

ปาน

บับเบิ้ล

จิง

แม้ว

นิว

แบงค์

ท็อป

จูน

กิจกรรม Hatch-U

เวิร์คช็อป 03 “ภาพยนตร์”

ดูหนังสั้นกับ 3 ผู้กำกับ

วันอาทิตย์ที่ 6 กันยายน พ.ศ.2552

สถานที่ มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์

วิทยากร

พี่แอน - โสรยา นาคะสุวรรณ

พี่เซ้ - จุฬญาณนนท์ ศิริผล

พี่แป้ง - วิชชุดา วัจนะรัตน์

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. บอล - นายปิติบดี ระวียันต์

2. หยิน - น.ส.ธนาลัย พูลศิริ

3. บับเบิ้ล - น.ส.ประภาพัชร ชุนทวารากรณ์

4. ท็อป - นายณัฐวัฒน์ วีระเลิศธรรม

5. แป้ง - น.ส.สิรินภรณ์ แสนสมบัติ

6. ฟาง - น.ส.วรรณเพ็ญ แซ่เปียน

7. จิง - น.ส.พรพิมพ์ แซ่ลิ้ม

8. แบงค์ - น.ส.ปริยาภรณ์ ไทยศรีวงค์

9. นิว - น.ส.วรรณวลัย ชอบอิสระ

10. จูน - น.ส.ชรินทร์ ขุนขำ

11. ติว - น.ส.ปัทมปาณี สัมครการ

12. ปาน - น.ส.นันทพร สุทธิพงษ์ไกวล์

13. แม้ว - น.ส.สุทธิพร เรืองฤทธิศักดิ์

14. เต๋ - นายภควัต ทวีปวรเดช

ภาพยนตร์

ดูหนังสั้นกับ 3 ผู้กำกับ

ประวัติและผลงานขอ 3 ผู้กำกับ

อย่างย่อ

พี่แอน

พี่ไอ้

พี่เบ้ง

พี่แอน - โสรยา นาคะสุวรรณ

เป็นผู้กำกับภาพยนตร์ เรื่อง *Final Score 365วัน ตามติดชีวิตเด็กเอ็นท์* และเป็นหนึ่งในผู้กำกับสารคดีเพื่อรำลึกถึงพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ชุด “สารคดีนำทางส่งเสด็จ”

พี่แอนจบจากคณะนิเทศศาสตร์ เอกภาพยนตร์และภาพนิ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พี่ไอ้ - จุฬญาณนนท์ ศิริผล

เริ่มกำกับหนังสั้นตั้งแต่เรียนมัธยม ด้วยเรื่อง “บางสิ่งที่หายไป” ต่อมาก็มี่เรื่อง “หัวลำโพง” “บ้านทรายทอง” “เจ้าหญิงนิทรา” “ภัยใกล้ตัว (ฉบับผู้กำกับ)” และล่าสุด เรื่อง “คาราโอเกะเพลงแม่เมตตา”

พี่ไอ้จบจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาศิลปะ สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ

พี่เบ้ง - วิชชุดา วัจนะรัตน์

หลังจากไปฝึกงานและใช้ชีวิตร่วมกับชาวมอแกน ก็ได้หนังสั้นเรื่อง “ความสุขที่เกาะเหลา” นอกจากนี้ยังมีหนังสั้นแนวทดลองชื่อ “ปลา” และเรื่องอื่นๆ อีก “คำสารภาพของวิพุด” “ภาพเคลื่อนไหว” และ “Paranoid Android”

จบการศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เอกภาพยนตร์และภาพถ่าย

แนะนำตัว

พีหญิง วันนี้ เรามีกิจกรรมนอนดูหนังกับ 2 ผู้กำกับ แต่ตอนนี้เป็น 3 ผู้กำกับแล้วใช่ไหม คือนั่งดูเราจะไม่ถนัดกัน เลยต้องนอนดู มีหมอนแล้วนะ แนะนำตัวกันว่าชื่ออะไร มาจากไหน สถาบันอะไร เป็นเพื่อนใคร หรือตอนนี้กำลังทำอะไรอยู่ เริ่มจากพีเริ่มก่อนก็ได้ พีชื่อพีหญิง เป็นผู้ประสานงาน ผู้จัดการโครงการ Hatch-U เดียวพีจะแนะนำโครงการให้หน่อยๆ ผู้กำกับ และให้หน่อยๆ 2-3 คน ที่ยังไม่รู้จักอีกทีนะ

บอล ชื่อบอลครับ อยู่ศิลปกรรม มศว.ทัศนศิลป์

พีหญิง ปี่อะไรแล้วคะ

บอล ปี 4 ครับ

พีหญิง แล้วปีหน้าจะเรียนต่อไหมคะ (หัวเราะกัน)

บอล ปีนี้จบครับ

พีหญิง แล้วปีหน้าจะต่อโทไหมคะ

บอล ขอคิดดูก่อนครับ

พีแนน ชื่อพีแนน เป็นเพื่อนพีฝน ก็มาเที่ยว มาดูน้องๆ ค่ะ

พีฝน ชื่อพีฝนค่ะ เป็นเพื่อนพีแนน ดูแลโครงการเด็กมัธยม ชื่อโครงการ คีแคมป์ ของมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์

ปลื้ม น้องชื่อปลื้ม มาจากจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเด็กในโครงการคีแคมป์ รุ่นที่ 3 ครับ วันนี้มาตัว ไม่ได้มาดู แต่แอบมาดูนิดนึงครับ

ปาน ส่วนหนูชื่อปาน จากศิลปากร คณะการโรงแรมค่ะ

พีวิก ชื่อพีวิก เป็นเพื่อนพีฝ้าย มาดูหนังพีริคะ

พีหญิง เชิญพีแอนค่ะ

พีแอน ชื่อพีแอนค่ะ ก็ทำหนังสือบ้างไม่อิสระบ้าง แล้วก็สอนหนังสือที่ คณะสถาปัตย์ แล้วก็ของมัลติมีเดีย ม.ศิลปากร

ดารีต ชื่อดารีต อยู่ปี 1 รัฐศาสตร์ มศว. เป็นคีแคมป์รุ่น 3 รุ่นเดียวกับ ปลื้มครับ

เจีย ชื่อเจีย อยู่ ม.6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เป็นน้องพีจิ้งค่ะ

พีแบ้ง ชื่อแบ้ง แนะนำว่าอะไรดี พีเพิ่งจบจากคณะวารสารศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ตอนนี้ก็ว่างงานอยู่ วันนี้จะมาพูดเรื่องเกี่ยวกับหนังสือ ก็พูดเท่าที่มีประสบการณ์แล้วกัน คือเป็นนักเรียนหนังสือ แต่ไม่ใช่พวกผู้กำกับ หนังสืออะไรนะ แบบทำหนังสือตามประสบการณ์ ประมาณนี้

พีหญิง ได้ค่ะ เดี่ยวได้แลกเปลี่ยนกัน

พีเช้ ชื่อจะเข้ชนะครับ จบนิเทศศิลป์ ภาพยนตร์ ที่ลาดกระบัง ก็ทำหนังสือ ตอนนี้เป็นเจ้าของที่อยู่ที่หอศิลป์ จุฬาฯ ครับ

พีฝ้าย สวัสดิ์ค่ะ ชื่อฝ้าย เป็นพีเลี้ยงประจำโครงการ Hatch-U นี้ละค่ะ

จิง ชื่อจิง เรียนนิติศาสตร์ รามคำแหงปี 3 ค่ะ

แม้ว ชื่อแม้ว เรียนสิ่งแวดล้อม พระนครเหนือ

ท้อป ท้อปครับ การทูตฯ มหิดลครับ

หยิน ชื่อหยิน วิทยาฯ มหิดลค่ะ

นิว ชื่อนิว ทันตะ จุฬาฯ ค่ะ

ดิวิ ชื่อดิวิ วิทยาฯ จุฬาฯ ค่ะ

บับเบิ้ล บับเบิ้ล วิทยาฯ ลาดกระบังค่ะ

เต่า เต่าครับ วิทยาฯ มหิดลครับ

พีจำ ชื่อจำค่ะ วิศวกรรม มอ.ค่ะ

บอล เอานี้เนียนเลย จบแล้วไม่ใช่หรอ

แบงค์ ชื่อแบงค์ เรียนวิทย์ฯ กีฬา จุฬาฯ ปี 4 แล้วค่ะ

พีหญิง โครงการ Hatch-U เราเดินทางไปเพื่อเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มิติ เรื่องสิ่งแวดล้อม อู้ย! ขอโทษค่ะ ลืมตากล้อง

พีแอม แอมค่ะ จบนิเทศฯ ที่ ม.บูรพา

พีหญิง แอมเป็นตากล้องประจำมูลนิธิฯ ค่ะ

ก่อนดหับลับ

พีหนิง โครงการเราเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เราารู้สึกว่าถ้าเยาวชนได้ข้อมูล สิ่งแวดล้อมที่มีมิติหลากหลายครบด้านมากขึ้น ได้เดินทางไปเรียนรู้ของจริงแล้ว เขาจะได้คิดเรื่องสิ่งแวดล้อม หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือรู้จักความจริง รู้จักความงามของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สุดท้ายเรียนรู้แล้ว ก็น่าจะมีโอกาสตกผลึก ข้อมูลเหล่านั้นออกมาเป็นความคิดของตัวเอง เป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมในมิติใดมิติหนึ่งตามที่เขาสงใจ แล้วก็มือเครื่องมือเพื่อทำให้ถ่ายทอดความรู้หรือประเด็นที่เขาอยู่ในใจออกมา

ครั้งนี้ เป็นโอกาสให้ผู้กำกับหรือผู้ที่มีประสบการณ์การทำหนังมา แลกเปลี่ยนกับน้องๆ อยากให้มองว่าไม่ได้ชวนมาเพื่อทำหนังเป็น แต่อยากให้เห็นว่านี่คือเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้เราถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาได้ ต่อไปก็คงเป็นลำดับฉายหนังคู่กัน แล้วก็ค่อยเป็นช่วงเวลาของการแลกเปลี่ยน ดีไหมคะ

พีฝ่าย พี่ๆ อยากคุยอะไรกับน้องๆ หรือเปล่าคะ

พีแอน ภาพยนตร์ก็เป็นสื่อหนึ่งใช้ไหมคะ ที่ตอนนี้เด็กรุ่นใหม่ก็สนใจอยากทำหนังสั้นมากขึ้น เราเห็นจากมูลนิธิหนังไทยหรือตอนนี้ค่อนข้างมีโอกาสในเรื่องอย่างเวิร์คช็อป หรือว่าใครที่สนใจทำหนัง คุณก็สามารถไปเยี่ยมกลุ่มคนใกล้ตัว คิดว่าเดี๋ยวที่นี้คงจะมีทำเวิร์คช็อปให้ทำใช้ไหม คิดว่าน่าจะเป็นโอกาสดี

ทำไม มันถึงเป็นสื่อที่คนส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีพลัง คือมันสื่อสารกับเราในหลายมิติมาก เป็นภาพเป็นเสียงแล้วก็ประเด็นที่เราอยากจะทำอะไรต่างๆ ภาพยนตร์ให้อิสระที่จะทำตรงนั้น แต่ว่าก่อนอื่นเราก็ต้องรู้ก่อนว่าภาษาของมันคืออะไรหรือสิ่งที่เราอยากจะทำหรือ subject ที่เราต้องการจะทำคืออะไร ก็เดี๋ยวคงให้ดูหนังของเข้ ใช้ไหม

พีเช่ ก็มีเตรียมกันมา

พีแอน แล้วก็หนังของเราบางส่วน ไม่รู้ว่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเปล่านะ แต่ก็ลองเอามาแชร์กันดู

พีหนิง เนื้อหาอาจจะไม่ต้องเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยตรงก็ได้ อาจจะเป็นประเด็นที่อยู่ในใจเข้ แล้วเข้อยากสื่อสารออกไปสู่ผู้ดูหรือคนที่รับสาร ยังไงสุดท้ายแล้ว สิ่งที่เราดูต้องมากระทบใจเราสักอย่างหนึ่ง ให้เกิดความรู้สึกสะท้อนออกมาว่า เราดูแล้วเรารู้สึกอะไรกับมัน คือถ้าหนังดูแล้วมันนิ่งไปตลอดไม่กระทบความรู้สึกได้เลย ไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์อะไรก็ตาม อย่างนั้นก็ยังไม่สามารถสื่อไปถึงคนดูได้ว่าเขาจะเรียนรู้หรือจะเกิดอะไรในใจเขา

เริ่มต้นดูกันก่อน ถ้าน้องๆ มีคำถามก็แชร์เลย อาจจะเป็นเรื่องคำถามเข้าไปสู่หนังที่พี่ๆ เขาทำ คำถามเรื่องของเทคนิควิธีหรืออะไรก็ได้

พีแอน โปรเจกต์ที่จะเอาให้ดู โปรดิเวเซอร์เขาใช้ชื่อว่า “สารคดีนำทางส่งเสด็จ” เป็นสารคดีที่ทำเพื่อรำลึกถึงพระพี่นางฯ ในพระราชพิธีฯ เมื่อปีที่แล้ว

(พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์)

ตัวโอเดีย คือว่าเวลาที่เราดูงานเกี่ยวกับเจ้า ส่วนใหญ่เป็นภาพที่ถ่ายทอดสดงานพิธี ถ้ามองในแง่ที่เป็นพิธีมิดก็คือมักจะถูกเล่ามาจากมุมบน แล้วก็เล่าลงมาให้เราแบบให้เรายอมรับในสิ่งนั้นใช้ไหม แต่โปรเจกต์นี้เราพยายามคิดอะไรที่มันรีเวิร์ส คือเราอยากจะทำจากคนที่เป็นประชาชนเป็นคนแบบทั่วไปที่เขาเรียนรู้ว่าเขามีความเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งกับการที่จะมาในงานของพระพี่นางฯ แล้วก็เลยเป็นโอเดียให้ผู้กำกับ 5 คนไปเลือก subject ที่ตัวเองอยากจะทำ แต่ว่าอยู่ในธีมเดียวกัน คือทุกคนจะต้องมาที่งาน ตัวละครของคุณจะเป็นใครก็ได้

อย่างพี่สนใจเรื่องความทุกข์ พี่ก็เล่าเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ แต่ว่าอย่างในหนังก็เป็นประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้กำกับบางคนก็สนใจเกี่ยวกับมูลนิธิฯ ที่อยู่ว่างใต้ แล้วคนที่มาในงานศพก็คือคนที่ไม่มีขา แล้วเราก็ทำสารคดีเพื่อบันทึกการเดินทางของเขาที่เข้ามาในงาน ซึ่งมีทั้งหมด 5 เรื่อง เรื่องของพี่ ประมาณ 25 นาที ก็ไม่รู้ว่าประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเปล่า แต่ว่าตอนที่เขาให้โจทย์มาก็คิดว่าน่าจะใกล้เคียงที่สุดแล้วนะคะ เรื่องอื่นๆ มันก็ดูเล็กไป ดูเป็นเรื่องอื่นไปหน่อย

(ฉายหนังสารคดีของพีแอน)

ทำ...ย้วย

พีแอน ใช้เวลาถ่ายประมาณ 2 อาทิตย์ เตรียมประมาณ 1 เดือน ตัดต่ออีก 2 เดือน ทำเสียงอีกซักเดือน ทุกอย่างก็รีบๆ ทำ แต่เรื่องมันน่าสนใจสำหรับเรา ตรงที่ความช่างกับพีธีของเขา ตอนที่เราไปรีเสิร์ช เราก็ต้องเริ่มหาประเด็นว่า เราสนใจอะไร ที่อยากจะเล่าหรืออยากจะพูด อย่างอันนี้ เราชอบเสียงตอนที่ร้องเพลงเรียกขวัญ เลยคิดว่าจะเอาตรงนี้มาใช้ในหนังได้ยังไง

เผอิญว่าศูนย์ฯ ที่ไปมา ไม่ใช่ศูนย์ช่างในลักษณะการท่องเที่ยว ที่ให้ทำตัวประหลาดๆ ให้พวกเราหัวเราะอะไรอย่างนั้น แต่ช่างที่นี่ไม่ใช่ คือเป็นช่างมีปัญหา เคยโดนทำร้ายมาก่อนหรือว่าโดนคนเอายาบ้าให้กินแล้ว ก็กลายเป็นช่างติดยา มันเป็นช่างฮาร์ดคอร์ (หัวเราะกัน) มันเป็นช่างจริงๆ เลยคิดว่า แปลกดี เราสนใจแล้วว่าเวลาที่ช่างเสียสติหรือช่างเป็นบ้า คนท้องถิ่นที่นั่นเขาก็คิดว่าต้องมีการทำขวัญ คือเขาคิดว่าช่างก็มีขวัญเหมือนกับคนอย่างเวลาเราไปต่างจังหวัดหรือว่ามีเด็กทารกเกิดมาใหม่เขาก็จะทำขวัญคน ซึ่งเขาก็เชื่อว่าช่างมีขวัญเหมือนกัน เพราะเชื่อว่าช่างเป็นสัตว์ที่เหมือนฉลาด เขาบอกว่าช่างเป็นสัตว์ที่เป็นสัตว์ชั้นบนของห่วงโซ่อาหาร ช่างเป็นสัตว์ที่ไม่กินสัตว์ เป็นสัตว์กินพืชแล้วเป็นห่วงโซ่ของอาหารเพราะว่าช่างจะกินเข้าไปแล้วจะเดินไปตามที่ต่างๆ ในป่าแล้วก็จะถ่ายออกมาเป็นเม็ดๆ แล้วเม็ดๆ ก็มีสัตว์อื่นมากินต่อ ก็เป็นเหมือนกับการสร้างระบบนิเวศในป่าอะไรอย่างนี้ ซึ่งคนที่เขาอยู่กับป่าก็เชื่อว่าช่างเป็นเหมือนเจ้าป่า คือเป็นสัตว์ที่สูงในป่า แต่เราอาจจะมองมันในมุมอื่น แบบช่างถูกใช้เพื่อการท่องเที่ยว แต่อันนั้นก็อาจจะถูกคุ้ยถูกพูดมาเยอะแล้ว ก็ไม่ได้คิดว่ามันน่าสนใจ แต่ความเป็นคนที่อยู่กับช่าง เราว่ามันน่าสนใจกว่า

งานแบบนี้แหละ สารคดีคือเป็นงานที่ถ่ายเยอะ ถ่ายไว้สัก 10 ชั่วโมงได้มั้ง แล้วตัดให้เหลืออยู่อย่างที่ดูเมื่อกี้ ประมาณ 25 นาที ก็ต้องมีเนื้อหาของพระพี่นางฯ ด้วยตามที่เขาให้โจทย์มา ก็อะไรประมาณนั้น ใครมีคำถามไหมคะ คุยกันเล่นๆ ก็ได้

พีหนิง เกี่ยวกับวิธีการทำหรืออะไรก็ได้ หรือจะเป็นประเด็น

บอล คือตามถ่ายเขาเลยหรอครับ

พีแอน ตามยังไงนะคะ

บอล ตามถ่ายความช่างเขายังไง หรือว่าบล็อกแล้วให้เขาตามที่วางไว้

พีแอน อืม ไม่ ที่เล่าให้ฟังตอนแรกว่า คือมันจะมี 5 เรื่องใหม่ ซึ่งจุดที่มาจอยกันก็คือ จุดที่งานศพที่กรุงเทพฯ ซึ่งต่างตัวละครแต่เรื่องเป็นคนที่อยู่ต่างจังหวัดทั้งหมด เขาเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อมาร่วมงาน แต่ว่าในความเป็นจริง พอท้ายสุดเนื้อเรื่องมันไม่ได้เกี่ยวกับความเป็นกรุงเทพฯ หรือก คือเหมือนเป็นจุดที่เชื่อมกันมากกว่า แต่ท้ายสุดพอเราไปดู แล้วมันกลายเป็นเรื่องของชาวบ้านนะ ก็คือของคนส่วนใหญ่ของประเทศที่อาจได้รับความช่วยเหลือหรือว่ามีการอุปถัมภ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับโครงการของพระพี่นางฯ พอทำออกมาแล้วทั้งหมด 5 เรื่อง มันเป็นเรื่องของคนในชนบทจะสนุกตรงที่จะเห็นการเปลี่ยนของพื้นที่ใช้ใหม่คะ อย่างเมื่อกี้เป็นป่า บางคนมาจากทางใต้ก็จะมีความเป็นทะเล แล้วก็มาที่งานก็มีความเป็นกรุงเทพฯ คือมีเรื่องของ (การเปลี่ยนผ่าน) transit ของพื้นที่หรือว่าเรื่องแบบความเป็นชนบทกับความเป็นกรุงเทพฯ มันก็จะเห็น โดยที่ไม่ต้องไปพยายามยัดเยียดอะไร เพราะระหว่างทางที่เขาเดินทางมาก็มีนัยยะพวกนี้อยู่แล้ว

พีหนิง โปรดักชั่นแบบนี้ ต้องใช้กล้องแบบไหน

พีแอน ใช้กล้องแคนนอน กล้องดิจิทัลแต่ว่าเป็นดิจิทัลตัวใหญ่เท่านั้นเอง เรื่องเทคนิคนะ ไม่ต้องกังวลหรอก คือเรามีกล้องอะไรเล็กๆ เราก็ใช้ถ่ายได้ มันเป็นเรื่องที่มาทีหลัง คือถ้าเรารู้เรื่องว่าอะไรคือภาษาภาพยนตร์ แล้วก็มีเรื่องที่เราอยากจะเล่า รู้ในสิ่งที่เราต้องการจะสื่อออกมา หัวข้อที่เราสนใจเรว่านั่นคือมันสำคัญกว่าเทคนิค เทคนิคก็คือตัวสนับสนุนเรา แต่ว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่

พีแบด ตอนที่พีแอนคิด ตีโจทย์อันนี้ คือมองออกมาให้เป็นภาพก่อน แล้วไปถ่ายตามภาพที่เห็น หรือว่าเก็บๆ มาหลายๆ อย่างจากที่เกิดขึ้น แล้วเราก่อยมาเรียบเรียง

ที่แอน ทั้ง 2 แบบ คือบางทีอาจมีในใจก่อน พอเราไปรีเสิร์ชแล้วก็ได้อะไรมากขึ้น เห็นมากขึ้น แล้วก็ค่อยมาคิดว่า จะเอามันมาใช้ยังไง หมายถึงเวลาจะเล่าเรื่อง เรียงตัดต่อเราจะเอาอะไรขึ้นมา เลือกที่จะเล่าอะไรหรือไม่เล่าอะไร เพราะว่าระหว่างทางที่รีเสิร์ชมันเจอเรื่องเยอะแยะไปหมด หรืออย่างเรานั่งชลูกตัวเองอยู่กับบ้านก็คงมีเรื่องอยู่ในหัวเยอะแยะไปหมด ทำที่สุดแล้วเราคงต้องเลือกสักอย่างออกมา หรือความรู้สึกไหนหรือว่าเส้น หรือแม้แต่จะไม่เล่าเรื่องก็ตามนะ เล่าแค่แบบใช้ความรู้สึก ภาพ เสียง อันไหนที่เราคิดว่าอยากจะสื่อมันออกมา

บอล กว่าจะได้อย่างนี้ ใช้ทุนเยอะหรือเปล่าครับ

ที่แอน ทุน ก็ไม่เยอะนะคะ หลักๆ คงเป็นอุปกรณ์ ค่าอุปกรณ์ ค่าเดินทาง ค่ากิน ค่าคนที่มาทำงานให้เราตอนเอามาตัดต่อ คือเราทำแก๊ส แก๊สแล้วก็ทำเสียงซึ่งตรงนั้นก็ค่าใช้จ่าย แต่คนที่มาช่วยทำก็เพื่อนๆ กันนี่แหละ แบบก็ช่วยๆ กันทำไปอย่างละนิดละหน่อย

แต่ถ้าเราถามแบบหมายถึงในลักษณะ low budget อย่างนั้นมันก็เป็นไปได้ แต่ว่าอาจจะต้องเอาเพื่อนที่แบบว่าโอเค ถ่ายภาพพอได้หน่อย แล้วก็อาจจะต้องรู้วิธีการเล่าเรื่อง วิธีการอัดเสียงเบื้องต้นอะไรอย่างนี้ ก็จะช่วยให้งานออกมาสมบูรณ์ขึ้น หรือแม้แต่งานที่แบบไม่ได้สมบูรณ์ทางด้านภาพและเสียง แต่ว่าถ้ามีประเด็นที่อยากจะเล่าก็เป็นงานที่ดีแล้วก็น่าสนใจได้เหมือนกัน คือถึงบอกว่าเรื่องเทคนิคมันอาจจะเป็นเรื่องที่มาทีหลัง

ที่หนิง คือเราก็ต้องคัดเอาสิ่งที่อยากจะพูดออกมา

ที่แอน เดี๋ยวนี้ทำหน้าที่กับมือถืออะไรยังน่าสนใจเลย ถึงบอกว่าใครมีมือถือก็ทำหน้าที่ได้แล้ว เรียกว่าตรงนั้นก็เส้นทางเลือกหนึ่งในการทำสื่อใช้ใหม่ อาจจะไม่จำเป็นว่าจะต้องมีกล้องดีๆ หรือว่ามีเครื่องอัดเสียงดีๆ แต่ถ้าเรามีอะไรจะพูด แล้วมองหาสิ่งที่อยู่รอบตัวแล้วหยิบเอามาใช้ ก็น่าจะทำหนึ่งได้

บทขอสารคดีลักษณะนี้

คำถาม ก่อนออกไปต้องมีการร่างบทหรือลำดับเหตุการณ์ก่อนหรือเปล่า หรือว่าเราจะจัดอย่างนั้นทีหลังก็ได้ คือถ่ายๆ เก็บไว้ก่อน

ที่แอน เวลาทำหน้าที่จริงๆ มันเป็น 3 process ใน process เดียวใช้ใหม่ (กระบวนการ)
เราคิดเรื่องก่อนก็เหมือนการเขียนใช้ใหม่ แล้วถามว่าสารคดีต้องเขียนใหม่ ก็อาจจะต้องเขียน เขียนในแง่ที่ว่าประเด็นที่เราอยากจะพูดหรือว่าสิ่งที่เรากำลังคิดกับเรื่อง แล้วพอเวลาเราไปลงพื้นที่รีเสิร์ชจริง เราก็จะได้อะไรมากขึ้นมากกว่าคิดแล้วก็เขียนเองอยู่ที่บ้าน แต่เวลาไปถ่ายเราก็ต้องเปิดตัวเอง สมมุติถ้าเราจะซ้อมแล้วมันต้องได้อย่างที่ฉันทัดเขียน มันก็ไม่ถูก ในเวลาที่เราไปถ่ายก็มีอะไรเกิดขึ้นใหม่ๆ ตลอดเวลา ฉะนั้น เราก็อาศัยการสังเกต คือ (footage / ดับฉบับภาพเคลื่อนไหวที่จับไม่ได้ตัดต่อ) ต้องเปิดตัวเอง เพื่อจะเอาพูดเทจมา พอทำที่สุดเราได้มา ก็เอามาตัดต่ออีกครั้ง นั่นก็หมายความว่า คุณก็มีโอกาสที่จะเล่าเรื่องได้อีกครั้ง ซึ่งทั้งกระบวนการเหมือนกับมีหนึ่ง 3 เรื่องอยู่ในเรื่องเดียว ตอนคิดก็โอเค มันคือหนึ่งอย่าง พอคุณไปทำอาจกลายเป็นอีกหนึ่งอย่าง แล้วพอคุณทำแล้ว เอาพูดเทจกลับมาตัดต่อ พอตัดต่อเสร็จก็อาจจะกลายเป็นอีกหนึ่งอย่าง เพราะมันเป็นกระบวนการที่ยาวเหมือนกัน แต่ว่าอย่างนั้นเป็นเรื่องบท อย่างเช่นจะเล่าตัวละครแบบไหน หรือว่าเล่าเรื่องราวแบบไหนที่สนใจ หรือว่าพื้นที่แบบไหน เหตุการณ์แบบไหนที่เราสนใจ ซึ่งนั่นก็คือเราต้องรู้คร่าวๆ ก่อนจะลงลึกมากขึ้นตอนลงไปทำรีเสิร์ชนะคะ

ที่หนิง การรีเสิร์ช การหาข้อมูล ก็สำคัญใช้ใหม่คะ (preproduction / ขั้นตอนเตรียมงานก่อนผลิต)

ที่แอน ใช่ๆ พิธีไพร่สำคัญหมดแหละ

ที่หนิง ถ้าอยากหยิบเรื่องมาจรรจัด คุณก็ต้องรู้ให้ชัดว่าความเป็นจริงของข้อมูลนั้นมีจุดไหนบ้างยังบ้าง ต้องลงไปทำข้อมูลหาข้อมูลไปสัมภาษณ์ไปเก็บ

ที่แอน ใช่ สมมุติถ้าเกิดทำหนังแบบ fiction หรือว่าแบบ short film นั้นคือคุณกำลังสร้าง history world ซึ่งควรจะเป็นโลกที่ทุกคนควรจะรู้ว่ามัน

คือโลกอะไร โลกที่คุณกำลังจะเล่านี้ แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะเล่าทุกด้านของมัน อาจเลือกเล่าหรือเลือกที่จะไม่เล่ามันก็ได้ ท้ายสุดกลับมาที่ว่าคุณรู้จักตัว subject ที่คุณกำลังทำมากน้อยแค่ไหน แต่ในฐานะที่เป็นคนทำ ควรจะรู้ว่าเวลาเล่าไปแล้วอาจจะไม่ต้องเล่าหมดให้คนอื่นรู้เหมือนเราก็ได้ มันก็เป็นเรื่องกระบวนการ

พีหนึ่ง นึกเปรียบเทียบตอนที่เราไปอบรมนำชาติ เรื่องการเขียนหนังสือ หรืองานเขียนวรรณกรรม ถ้าเราในวรรณกรรมของเราจะมีเรื่องเกี่ยวกับหมอพิน เราก็ต้องรู้จักหมอพิน ไปทำรีเสิร์ชแล้วต้องรู้ว่าหมอพินเป็นยังไง ต้องทำอะไรยังไงบ้าง หรือที่นำชาติยกตัวอย่างว่าคนป่วยเป็นโรคไต จะต้องมีการยังไงบ้าง คือต้องรู้ความจริงของสิ่งเหล่านั้นที่เราจะเขียน แต่ว่าตอนที่เราจะเอามาแต่งเป็นเรื่อง ก็อาจจะเลือกหยิบมาเล่า ก็เทียบเคียงได้ว่ามีส่วนคล้ายกันยังไงบ้าง เพราะมันก็คือการเล่าเรื่อง มันก็คือ story ที่เราจะสื่อออกมา

พีแอน ก็ควรจะเริ่มจากการเล่าเรื่องก่อนแหละ คือภาพยนตร์จะเป็นอะไรที่นามธรรมก็ได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเล่าเรื่องแบบทุกคนต้องรู้เรื่อง แต่ว่าเราก็ควรจะฝึกว่าโอเคถ้าเล่าเรื่องเราก็เล่าได้ แต่ว่าจะปฏิเสธการเล่าเรื่องนะเราก็ทำได้

สำหรับเราก็ยังคิดว่าพื้นฐานว่าเล่าเรื่องได้ก่อนก็ยังจำเป็น ก่อนที่เราจะปล่อยความเป็น abstract หรือความเป็นนามธรรม

เพราะนั่น หมายความว่าเราอาจจะก้าวไปสู่อีกจุดหนึ่ง ที่อาจจะต้องการหาภาษาของตัวเอง สมมติเขียนเรื่องสั้นหรือบทกวีลักษณะการใช้ภาษาก็ไม่เหมือนกัน ซึ่งภาพยนตร์ก็เหมือนกัน แต่ว่าถามว่าตัวพื้นฐานของมันคืออะไร พื้นฐานของมันก็คือ ภาษาภาพ ใช้ภาษาการลำดับภาพ ภาษาเสียงคือการใช้ sound เข้ามาเล่า นั่นก็คือเบสิคของความเป็นภาพยนตร์ใช่ไหมคะ

พีหนึ่ง จะเรียกว่าเป็นภาษาหนึ่งได้หรือเปล่านั้น

พีแอน ใช่ ก็เป็น

พีหนึ่ง พีแอนพูดถึงเรื่องภาษาภาพยนตร์ อย่างภาษาภาพ ภาษาเสียง

ภาษาอังกฤษ

พีแอน อืม...การลำดับภาพ การร้อยเรื่องราว ก็เป็นเหมือนกับพื้นฐาน เดียวคงจะได้เรียน คุณกันกว้างๆ ไปก่อน ถ้าเกิดจะทำมันคงต้องไปเรียน

พีฝ่าย วันนี้อาจจะยังไม่มี ก็ถ้าเกิดมีคำถามหรือว่าสงสัยอะไรถามนอกกรอบกับพีแอนได้

พีหนึ่ง งั้นเดี๋ยวเราดูเรื่องต่อไป แล้วเดี๋ยวเรามาคุยกันต่อ

(ดูหนังสือของพีเซ)

หนังสือของพีเซ

พีแบด คือแสดงเป็นตัวเองมากๆ (หัวเราะกันใหญ่)

พีเซ คือยังไงดีละ ช่วงนั้นประมาณปี 48 พอตีมีแม่บ้านคนใหม่เข้ามา แล้วเราก็รู้สึกอยากจะทำเรื่องเขา โดยที่จะเล่าไม่ให้ซีเรียสเกินไปมากนักเกี่ยวกับเรื่อง...อืม ยังไงละ

พีหนึ่ง สัญชาติ

พีเซ สัญชาติหรือชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาหรือแรงงานต่างด้าว ก็เลยเลือกเอาเรื่อง “บ้านทรายทอง” มาล้อกับความเป็นจริงกับความเป็นเรื่องแต่ง เพราะบ้านทรายทองเป็นเรื่องของพมามาใหม่ที่เข้ามาใหม่ แล้วถูกกีดกันด้วยคนที่เคยอยู่ในบ้าน แต่สุดท้ายแล้วเหมือนเป็นความฝันนิดๆ ที่คนที่เข้ามาใหม่ก็กลับกลายเป็นเจ้าของบ้านซะเอง ซึ่งความเป็นจริงแล้ว มันอาจเป็นไปได้เลย แล้วอีกส่วนหนึ่งก็คือละครทีวีบ้านเรา ที่เป็นเรื่องของความฝันของคนบางคนที่มีชีวิตที่ดีขึ้นอะไรประมาณนั้น แล้วก็สนุกๆ กันเองในบ้านด้วยซ้ำๆ สนุกคนเดียวหรือเปล่าไม่รู้

พีหนึ่ง ใครจะเอาไปทำที่บ้านบ้าง

พีเซ ได้ๆ ที่เลือกเรื่องนี้มาให้ดูเพราะคิดว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะบอกว่า ทำอะไรที่ง่ายๆ ทำด้วยตัวเองได้ โดยที่ไม่ต้อง คือถ้าแบบพูดถึงหนังสือก็จะแบบมโนภาพไปว่า อืม ทูน่าทำอะไร ใครเล่น เอานักแสดงมาจากไหน ก็ค่อนข้าง

ช่างที่จะไถ่ตัว เลยเลือกเรื่องนี้มาให้ดูว่าเราทำกันเองได้ง่ายๆ สนุกๆ แล้วเรื่องอุปกรณ์ ก็จะเห็นได้ว่าภาพไม่ค่อยชัดเท่าหนึ่งพีแอนด์ไอใหม่ครับ เพราะคุณภาพของกล้อง ไม่ใช่กล้องดิจิทัล ยังเป็นกล้องวิดีโอแบบสมัยก่อน เห็นว่าขอบข้างยังมีเส้นอีกเยอะ ใช้กล้องตัวนั้นถ่าย คุณภาพยังไม่ดีเท่าไร แต่ก็เหมือนกับพีแอนด์ไอเมื่อกี้ว่า ไม่ต้องจำเป็นที่กล้องต้องดีมากก็ได้ ใช้กล้องมือถือหรือว่ากล้องอะไรที่มันถ่ายติดก็โอเค ทำได้แล้ว เป็นเรื่องของ ไอเดียมากกว่าที่เราจะใส่อะไรในนี้

พีแอนด์ไอ มีใครอยากจะถามอะไรบ้างหรือเปล่า ดูแล้วเป็นไงบ้าง

บอล ชอบ

พีแอนด์ไอ ชอบอะไร

น้องๆ ชอบคนในบ้าน เป็นชายกลางใช่ไหม

บอล ชอบตอนนั้นตอนที่ล้มไปกล้องอะ

พีแอนด์ไอ คือมันหลุดนะครับ

คำถาม จริงๆ หลุดใช่ไหม

พีแอนด์ไอ คือมันหลุดๆ นะครับ ตอนแรกเราไม่ได้ตั้งใจให้เป็นแบบนี้ คือแบบจะเล่าไปธรรมดาว่าแบบ บ้านนี้เป็นบ้านของพจมานนะ แต่บังเอิญว่าแม่หลุดขึ้นมา เราก็ก่เลยเกิดไอเดียใหม่ อย่างที่พีแอนด์ไอบอกว่าการทำหนังนะ ไม่ใช่แค่แบบเขียนบทแล้วก็จบ คือตอนถ่ายทำมันก็อาจจะเกิดสร้างหนังขึ้นมาใหม่ก็ได้ ที่เราก็ก่เอามาใช้ได้

บอล แล้วพีแอนด์ไอเรื่องภาพให้มันเป็นอย่างนี้ โดยทั้งเรื่องก็จะใช้กล้องนี้จริงหรือเปล่า หรือไม่เลย

พีแอนด์ไอ ก็ไม่ได้ตั้งใจนะ คิดว่ากล้องอะไรก็ได้ ไม่ได้ตั้งใจ แต่อุปกรณ์มีแค่นี้ ก็เลยออกมาเป็นอย่างนี้

พีแอนด์ไอ แต่ก็สื่อออกมาอีกแบบ อารมณ์แบบว่าเหมือนแบบหนึ่งเก่าๆ

บอล เหมือนไม่ได้คิดว่าจะเลือกใช้ภาพแบบนี้

พีแอนด์ไอ ก็อาจจะเป็นเรื่องบังเอิญด้วยก็ได้ เนื้อหากับรูปแบบมันเจ๊าๆ กันไป

พีแอนด์ไอ แล้วตอนบอกบทคุณยายกับคุณตา ลำบากไหมคะ คือแบบว่าคุณยายดูแสดงเนียน

พีแอนด์ไอ คุณยายนี่สื่อสารกันไม่ค่อยได้นะ คืออาการทางสมอง อย่างที่เห็นในหนังก็คือว่าเป็นเรื่องจริง

ทีโอพี แล้วคุณตาละครับ

พีแอนด์ไอ คุณตายังสื่อสารได้อยู่ ก็บอกไปว่า “คุณตา เดี่ยวจะเป็นแบบคนที่เก็บความลับของบ้านนี้เอาไว้ แต่ว่าเป็นคนป่วยหนักมากจนใกล้จะตายแล้ว” ก็ต้องเล่นเป็นคนป่วยหนัก คุณตาก็ตามที่เราเห็นนะครับ

พีแอนด์ไอ ก็คือแสดงเอง

พีแอนด์ไอ ใช่ครับ

พีแอนด์ไอ เกลี่ยกลุ่มที่บ้านนานไหมคะ

พีแอนด์ไอ ก็ค่อยๆ ตะล่อมครับ ว่าตอนนี้กำลังจะถ่ายเรื่องนี้ จะเป็นอย่างนี้นะที่เป็นปัญหาคือตัวพจมานมากกว่าครับ เนื่องจากเขากลัวกล้อง เขาไม่ค่อยอยากให้ถ่ายเท่าไร อย่างบพชนทนายาวๆ เช่นตอนจบก็แบบ “นี่ พจมานให้อภัยนะ” คือจริงๆ ผมคิดบพชยาวกว่านั้น อย่าง “อ่า ไม่ใช่เป็นไรหรอกคะ...” แต่ว่าพีแอนด์ไอภาษาไทยที่พูดยาวๆ ไม่ได้ ขออะไรที่มันสั้นๆ เราก็ก่ต้องจัดให้ เพราะว่ามีข้อจำกัดของนักแสดงด้วย บางฉากที่เขาทำอาหารหรือทำกับข้าว เราก็ก่ต้องแอบถ่ายไม่ให้เขาเห็น เพราะว่าเขาเห็นกล้องแล้ววกลั้วๆ ดูไม่เป็นธรรมชาติ

คำถาม ใช้เวลานานไหมคะเวลาถ่ายทำทั้งหมด

พีแอนด์ไอ ประมาณ 1 เดือนครับ รวมตัดต่อ เป็นงานส่งอาจารย์ด้วย

คำถาม เรื่องหน้าทำเรื่องอะไรคะ

พีแอนด์ไอ เอ่อ

พีแอนด์ไอ มีนักแสดงรียังคะ แถวนี่เพียบเลย

พีแอนด์ไอ ก็กำลังทำเรื่องใหม่อยู่ เป็นคาราโอเกะเพลงแผ่เมตตา แต่ว่าภาพประกอบตัวคาราโอเกะจะเป็นเกี่ยวกับการเมืองไทย เหลือง-แดงอะไรไป เป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีความสุขประมาณนี้

พีแอนด์ไอ น่าสนใจ

พีหญิง แล้วได้แรงบันดาลใจมาจากไหน

พีเซ่ แต่ละเรื่องก็มาหลากหลายครับ บางเรื่องเกิดจากความบังเอิญ คือถ้าเราพกกล้องไปในชีวิตประจำวัน แล้วก็ตามถ่ายแบบมุมมองที่เราอยากจะทำ มอง อย่างคิดมาเรื่องหนึ่ง มีหมาตัวนึงนอนอยู่บนน้ำสนามกีฬาแห่งชาติ แถวสถานีรถไฟฟ้า ตัวอ้วนๆ ใหญ่ๆ แล้วมันก็ชอบนอนอ้าขา นอนแผ่เหมือนว่านอนอยู่บนน้ำมาบุญครอง เราก็เกิดแรงบันดาลใจขึ้นมาว่า อยากจะตามถ่ายหนังหมาตัวนี้ ว่ามันจะอยู่ยังไงหรือว่าใครเลี้ยงหรือว่า...

พีหญิง ทำไมมันอ้วนขนาดนั้น

พีเซ่ คือก็มีที่มาหลายแบบนะครับ ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นแบบหนึ่งมาจากที่บ้านอย่างเดียว

พีๆ หัวลำโพง

พีเซ่ หัวลำโพงไม่ได้เอามาครับ

พีแบด คิดเรื่องมาก่อนหรือเจอเหตุการณ์ขึ้นมาแล้วถึงอยากจะทำแล้วค่อยคิดเรื่องตามหรือว่ายังไง

พีเซ่ ก็ได้ทั้ง 2 แบบ

พีแบด ส่วนใหญ่?

พีเซ่ ส่วนใหญ่ของเซ่ คือประทับใจแล้วก็สร้างเป็นเรื่องมากกว่า แต่ก็เคยทำหน้าที่เป็น fiction คือเรียนฟิล์มมาก็มีวิชาทำ fiction ทำหนังที่มีเรื่องแต่ง ไม่ใช่สารคดีแบบพีแอน เราก็เหมือนกับหาประเด็นที่เราต้องการที่เราจะสื่อเอาไว้ก่อน แล้วก็พยายามหาข้อมูลอย่างที่พีแอนบอก แล้วก็เอามาสร้างเป็นเรื่องราวมีตัวละคร คิดว่าคงคล้ายๆ กับงานเขียนจริงๆ นะครับ คือเอาโมเดลที่เรียนกันประจำเลยใน film school ก็คือว่า เริ่มเรื่อง ดำเนินเรื่อง มีคอนฟลิคที่ตัวละคร มีปัญหา ตัวละครก็เกิดการแก้ปัญหา แล้วก็ไคลแมกซ์ ที่สุดท้ายแล้วปัญหานั้นถูกคลี่คลายไป คือที่เรียนกันใน film school เขาก็จะเรียนกันแบบนี้ แต่ว่ามันก็เป็นพื้นฐาน เราจะตัดแปลงก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ก็เป็นการใส่เอกลักษณ์ของตัวเองเข้าไป หรือว่าไอเดียใหม่ๆ เข้าไปครับ

พีแบด โดยส่วนตัวชอบการสังเกต?

พีเซ่ ครับ ก็คือหนึ่งส่วนใหญ่ที่ทำก็คือชอบที่แบบว่าตามดูคนอื่น แอบดูคนอื่นอะไรอย่างนี้

เสียงพูด แอบถ่าย (หัวเราะกัน)

พีเซ่ มีอยู่เรื่องหนึ่งที่แบบแอบถ่ายคนที่บ้าน ตั้งกล้องไว้หลังกล้องหลังทีวี ก็เป็นสารคดี

พีแบด ที่บ้านนี้เป็นอะคาเดมี่หรือเปล่าคะนี่ (หัวเราะ)

พีเซ่ เป็นชั่วโมง 40 นาที ส่วนตัวแล้วเป็นคนชอบมองคนอื่น มุมที่มองคนอื่นเข้าไป ชอบแอบๆ ดูมากกว่า อยู่ข้างนอกไม่อยากเข้าไปอยู่วงใน

คำถาม ตอนถ่ายที่หัวลำโพงเขาไม่รู้ไหม ลุงเขาเล่นกล้องอะไรอย่างนี้บ้าง หรือเปล่า

พีเซ่ เรื่อง “หัวลำโพง” เป็นเรื่องที่ทำก่อนเรื่องนี้ ค่อนข้างเป็นเรื่องของการสังเกต แอบมองคนที่กำลังทำพฤติกรรมที่ค่อนข้างจะแปลกๆ ซึ่งเราสนใจ แล้วก็บังเอิญที่เราไปเจอคุณลุงคนนี้ กำลังตั้งขาตั้งกล้องอยู่ที่สถานีรถไฟหัวลำโพง แล้วเราก็สงสัยว่า คุณลุงคนนี้เขากำลังทำอะไร เพราะว่าอายุขนาดนี้ก็ไม่น่าที่จะมาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถ่ายภาพอะไร ก็เลยตามแอบถ่ายดูประมาณ 20 นาที ก็เลยได้พบว่าคุณลุงเขากำลังตั้งกล้องถ่ายตัวเองอยู่กลางหัวลำโพง

พีหญิง เป็นปาปารัซซี่

พีเซ่ เป็นปาปารัซซี่

คำถาม ต้องขอเขาก่อนไหมว่าเราจะถ่ายเขา

พีเซ่ ไม่ขออะ (หัวเราะ) หรือแอบถ่ายบนรถไฟฟ้ายิ่งใช้กล้องมือถือ สนุกดี

บอล ชอบแอบถ่าย

ปาน พอบอกว่าใช้กล้องมือถือ เราก็รู้สึกว่ายาวนี้การสื่อสารมันง่ายขึ้น มีมือถือมีเรื่องเราก็ถ่ายได้แล้ว แบบว่าตอนเด็กๆ ก็ชอบแอบถ่าย แบบว่าชอบถ่ายรูป เวลาไปเที่ยวกับเพื่อนกับครอบครัว สนุกดีนะเวลาเห็นคนยิ้มหรือบางมุมที่เป็นความสุขส่วนตัวของเขา

พีแบด ไปกับพีเซ่ไหม (หัวเราะ)

ปาน แอบซุ่ม (หัวเราะ)

พีหญิง ขึ้นมาดูเรื่องต่อไปหรือจะพักก่อน

(ดูหนังสือของพีแแปง)

หนังสือของพีแแปง

พีแแปด ดูแล้ว เป็นไงบ้าง

นิว ชอบ เด็กๆ น่ารักจัง

พีแแปด ชอบเด็ก หรือว่าชอบอยากให้ตัวเองไปเป็นแบบนั้นหรือยังไง อยู่เป็นเด็กน้อย

พีฝน ในหนังสือ มีน้องคนหนึ่งที่มีคำถามน่าสนใจ ไม่รู้ที่เราเตรียมคำถามให้เด็กหรือว่าเด็กเขาถามขึ้นมาเอง

พีแแปง พุดเองค่ะ เด็กเขาพุดเอง

พีฝน น้องน่ารักมากเลย

พีแแปง ซื่อน้องบอย ไปเจอที่เกาะแล้วก็คุยกัน แล้วรู้สึกทำไมเด็กคนนี้ไม่เหมือนเด็กคนอื่นนะ คือถามคำถามมันเกินกว่าที่เราคิดว่าเด็กจะถาม อายุ 9 ขวบ 10 ขวบ จะมีใครถาม “พี่อยากเป็นเด็กไหม?”

พีแแปด ไปอยู่ที่โน่นนานไหมคะ

พีแแปง เกือบเดือน เอาอย่างนี้ดีกว่า เล่าให้ฟังก่อน คือตอนปิดเทอมปี 3 เป็นคนกรุงเทพฯ ก็ไม่มีอะไรทำ อยู่บ้านเฉื่อยๆ เข้าไปในเว็บไซต์ของมูลนิธิกระจกเงา เขาเขียนว่ารับสมัครเด็กฝึกงาน แล้วก็จะได้ไปอยู่ที่เกาะเหลาด้วย พอเห็นภาพในเว็บไซต์ก็รู้สึกว่าเป็นสถานที่คล้ายๆ สลัมหน่อยนะ คือมีขยะเยอะ แล้วบ้านที่เขาอยู่ก็เป็นบ้านไม้เก่าๆ แต่เรารู้สึกว่าอยากไปดูว่าในนั้นมีอะไรน่าสนใจ เลยสมัครไป เขาก็บอกว่าไปอยู่ที่เกาะนะ แล้วใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้าน แล้วก็พอจบโปรเจกต์ที่ฝึกงานต้องส่งงาน 1 ชิ้น ก็เลือกส่งสารคดีเรื่องนี้ค่ะ เลือกทำสารคดี ความจริงไปฝึกงานที่กระจกเงาก็ไม่มีอะไรเลยคะ คือไปอยู่กับเขา เขาก็ให้กินฟรีอยู่ฟรี แล้วก็นั่นแหละ

ที่กระจกเงา มีใครพอรู้บ้างไหมคะว่า เขาเคยทำเรื่องสัญชาติอยู่ใช่ไหม คือพยายามช่วยให้ชาวมอแกนได้สัญชาติไทย แต่ตอนนี้มอแกนได้เป็นบัตรหมายเลข 0 คือไม่ได้เป็นบัตรประชาชนคนไทยแต่เป็นบัตรที่ไว้ทำงานได้ ตอนนั้นก็เลยได้บัตรแล้ว ทางมูลนิธิกระจกเงาก็เลยย้ายสำนักงานที่ระนองไปอยู่ที่เชียงรายได้ เมื่อก่อนมี 2 ที่ คือเชียงรายได้กับระนอง แต่ตอนนี้เหลือที่เชียงรายได้เดียว ที่ระนองไม่มีแล้ว

นี่เป็นการฉายครั้งที่ 2 ครั้งแรกก็ไปฉายให้เด็ก ม.ปลายดู ทุกคนก็จะขำจะหัวเราะกัน ส่วนใหญ่น้องเขาก็จะถามว่าพีไปฝึกงานได้ยังไง คือน้องเขาก็อยากจะไปอยู่แบบที่เราไปอยู่บ้างนะคะ

พีแแปด นึกถึงแรงบันดาลใจที่ใช้สื่อนี้ออกมา ชอบอยู่แล้ว อาจจะกลายเป็นหนังสืออยู่แล้ว หรือว่าคือไปถึงแล้วค่อยรู้สึกว่ามันควรจะเป็นแบบนี้ เราตัดสินใจเลือกการสื่อความรู้สึกของตัวเองออกมายังไง

พีแแปง เรียนเอกภาพยนตร์ แล้วตอนไปฝึกงานก็เอาคอมพิวเตอร์เน็ตบุ๊กกล้องแบบนี้แบบมือโปรหน่อย แล้วก็กล้องวีดีโอไป คิดว่าไปยังไงก็แบบใช้อุปกรณ์พวกนี้แน่ๆ คือกระจกเงาเขาลงเว็บไซต์อยู่แล้วคะ เกี่ยวกับรณรงค์ให้มอแกนได้สัญชาติ แต่ก็ไม่ได้คิดว่าเขาจะให้อิสระกับเราในการไปถ่ายสารคดีถ่ายอะไรก็ได้

พอจะถ่ายก็ยังไม่รู้ว่าถ่ายอะไร เรายังไม่ได้คิดเลย ตอนนั้นยังไม่ได้เรียนวิชาสารคดีเลยด้วย ก็โทรหาอาจารย์ว่า “อาจารย์คะ หนูต้องถ่ายสารคดีนะ แต่ว่าไม่รู้จะถ่ายอะไรดี” มีหลายประเด็นมาก มีทั้งเรื่องของคนที่ไปค้าปลิง คือคนมอแกนจะได้รับจ้างจากพวกนายทุนให้ไปค้าจับปลิงที่แถวเกาะแถวอินเดีย เวลาต่ำลงไป ลึกมาก ประมาณเป็นหลายเมตรหลายร้อยเมตร แต่ไม่ใช่ชุดอะไรเลยนะ คือดำตัวเปล่า แล้วบางคนดำลงไป แล้วขึ้นมาคือเหมือนกับเป็นลม ข้างล่างมันแรงดันเยอะไป ก็ตาย มีประเด็นนี้ที่น่าสนใจ แล้วก็ประเด็นเรื่องสุขอนามัยของเด็กที่ไม่ค่อยดี คือเด็กไม่ใส่รองเท้า พื้นที่เป็นพื้นทรายก็จะมีเศษขยะมีเศษแก้ว แล้วเด็กก็จะโดนแบบเศษแก้วบาด เรื่องความสกปรกบนเกาะด้วย พออยู่ไปก็รู้สึกว่าเขาอยู่กัน

เรียบง่าย ไม่มีความเจริญก็อยู่ได้ แต่บางที่เราอยู่แบบมีความเจริญ แต่เราก็อาจจะไม่สุขเท่าเขาหรือ ก็เลยเลือกประเด็นเรื่องความสุขแบบเรียบง่ายค่ะ

คำถาม แล้วถ้าถ่ายทอดเลยอะไรอย่างนี้ใช่ไหม ถ่ายทุกอย่างเอง

พี่แป้ง ใช่ ถ่ายทุกอย่างเลย คืออาจารย์บอกว่า ถ้ายังไม่รู้ว่าถ่ายอะไรใช่ไหม ยังไม่รู้เรื่องว่าจะเอาประเด็นไหน เพราะฉะนั้นถ่ายไปก่อน ถ่ายเก็บมาให้หมดแล้วเอาฟุตเทจที่ถ่ายมาทั้งหมดมาดูว่าประเด็นไหนที่น่าสนใจบ้าง คือจริงๆ สารคดีมันเกิดขึ้นตอนตัดต่อค่ะ อาจารย์เขาเคยพูดว่า “เราสามารถคิดเรื่องจากฟุตเทจก็ได้ หรือว่าเราจะไปคิดเรื่องก่อนแล้วถ่ายแล้วไปตัดต่อก็ได้”

พี่แบด แป้งถ่ายมาก่อน แล้วค่อยมาคิดเรื่องตอนตัดต่อ

พี่แป้ง ใช่ค่ะ แต่ก็คิดไว้ตอนถ่ายไว้คร่าวๆว่าจะถ่ายตามครอบครัวของโมเอ๋ เพราะเห็นว่าภาพครอบครัวโมเอ๋ มีพ่อแม่ แล้วก็ลูก 2 คน ตามถ่ายครอบครัวนี้

คำถาม เพราะอะไรถึงเลือกตามถ่ายครอบครัวนี้

พี่แป้ง คือไปสนิทกับน้องใหม่ก่อน น้องใหม่คือน้องผู้หญิงผมม้า พอไปอยู่เกาะเด็กๆ เขาก็จะเข้ามาคุยเพราะเป็นคนใหม่เข้าไปใช้ใหม่ เราเข้าไปแล้วเรามีกล้องติดจอตอล เรามีหนังสือภาพหรืออะไร ซึ่งทุกคนเขาก็จะสนใจเข้ามา น้องใหม่ก็เข้ามาละ พอคุยกับน้องใหม่ก็ให้น้องใหม่พาไปบ้านหน่อยก็เจอบ้านเขาอยู่กับพ่อแม่

พี่แบด แล้วที่ที่เราไปอยู่นี้ก็คืออยู่กับชาวบ้าน แบบบ้านชาวบ้านเลยหรือเปล่านั้น

พี่แป้ง ที่กระเจงกามีเป็นบ้านที่เขาใช้สำหรับทำกิจกรรมอยู่แล้วค่ะ ก็ไปอยู่บ้านนั้นไม่ได้อยู่กับชาวบ้าน แต่ก็ไม่ต่างกันหรอกค่ะ มันเป็นแบบบ้านไม้ธรรมดา เขาเรียกบ้านไม้หรือเปล่านั้นทำจากไม้ไผ่ บ้านไม้ไผ่นั้นแหละ

พี่แบด กลางคืนทำอะไร

พี่แป้ง ส่วนใหญ่ไปคุยกับชาวบ้าน โห...มีเรื่องเล่าเยอะมากเลย ที่เกาะเหลลามีคนไทยคนหนึ่ง ชื่อพี่เนาะค่ะ เขาสร้างบ้านแล้วก็มีการค้าอยู่ในเกาะเหลลาค่ะ ก็ไปคุยกับเขา มีหลายเรื่องมีตำนานอะไรแปลกๆ อย่างเรื่องนางเงือก เขาก็บอกว่านางเงือกมีจริงนะ

คำถาม เล่าให้ฟังหน่อย

พี่แป้ง จำได้คร่าวๆ ก็คือว่า มีพ่อของพ่อของพ่อของพ่อของมอแกน คือหลายทอดมาก มันนานมาแล้วไง เขาไปออกเรือที่ไหนไม่รู้ไกลๆ แล้วก็เขาไปเจออะไรไม่รู้ลึกลับโผล่อยู่ในทะเล ทีนี้จับได้ว่าเป็นนางเงือก ก็เลยจับ ช่วยกันเอาอวนดึงแล้วก็จับขึ้นมา ดึงขึ้นมาแล้วก็ถ้าจำไม่ผิดเหมือนกับทำยังงั้นไม่รู้จะเขาเสียชีวิตอะ แล้วก็เอามากินนะ แล้วคนที่กินนะตาย

พี่หนึ่ง เงือกที่เขาว่า เหมือนในการ์ตูนดิสนีย์ไหม

พี่แป้ง อ้อ ตัวเป็นคนท่อนล่างเป็นปลาเหมือนในดิสนีย์เลย ก็ฟังเชื่อครึ่ง ไม่เชื่อครึ่ง

คำถาม มีเหมือนเป็นตำนานอะไรของเกาะอย่างนี้ไหม

พี่แป้ง ใช่ค่ะ ประมาณนั้น

คำถาม มีเรื่องเล่าอื่นอีกไหมคะ เรื่องผีอะไรอย่างนี้

พี่แป้ง ผีก็มี ในเกาะมีเด็กตายบ่อยเพราะสุขอนามัยไม่ค่อยดี ตายกันแล้วก็ฝังกันตรงท้ายเกาะ วันดีคืนดีถ้าไปอยู่แถวนั้นก็จะได้ยินเสียงเด็กร้อง

คำถาม เคยได้ยินไหม

พี่แป้ง ไม่ได้ยินเลย โชคดีมากไม่เจอผีเลย เจอแต่ยุง ยุงเยอะมากๆ

คำถาม ไปอยู่ที่นั่น เขาสอนอะไรบ้าง ตัวโปรเจกต์นะ

พี่แป้ง ฝึกงานใช้ใหม่ ก็จริงๆ ไม่ได้สอนอะไรเลย

คำถาม ก็ไปอยู่กับชาวบ้าน

พี่แป้ง ใช่ คือไปฝึกงาน แล้วเป็นนักเรียนเอกฟิล์ม ถ่ายสารคดี แต่เขาก็ไม่ได้สอนว่าเราจะต้องถ่ายอะไร แต่เขาให้อุปกรณ์มีคอมพิวเตอร์ที่สำนักงานให้เราใช้ แล้วก็เขาให้เทปวีดีโอมาด้วย คือให้ทุกอย่างนะ แต่ว่าเรียนรู้เองนะ

คำถาม เหมือนกับไปฝึกภาคสนาม

พี่แป้ง ใช่ค่ะ คือสารคดีเรื่องนี้ก็สอนอะไรได้มากกว่าวิชาสารคดีที่เรียนอีกด้วยซ้ำ พอทำเรื่องนี้เสร็จ ไปเรียนวิชาสารคดีคาบแรกแบบคือเข้าใจทุกอย่างแล้ว ว่าลำดับการถ่ายเป็นยังไง เหมือนต้องทำมาก่อนเพราะพอเราไปเรียนสารคดี เรียนทฤษฎีเราจะเข้าใจ แต่ถ้าเราเรียนทฤษฎีก่อนแล้วไปทำ ตอน

เรียนทฤษฎีจะงงๆ นึกภาพไม่ออก

พี่อยากให้น้องๆ ถ้าว่างลองหาโอกาสเปิดหูเปิดตาดูบ้างจริงๆ นะ
ไปต่างจังหวัดบ้าง คนที่อยู่กรุงเทพฯ ตลอดเวลา ไปเดินห้างไปดูหนังไปกิน
ข้าวก็เบื่อแล้ว แต่ว่าไปต่างจังหวัดมีอะไรให้เราเรียนรู้อีกเยอะ แล้วบางที
เราก็จะเข้าใจจิตใจของคนต่างจังหวัดมากขึ้น หรือว่าคนที่เขาอยู่ต่างจังหวัด
แต่เข้ามาอยู่ในเมืองเราก็จะเข้าใจเขามากขึ้น ก็จะเข้าใจคนขับแท็กซี่ เราจะ
เข้าใจยามที่ห้าง แล้วเราก็จะเข้าใจแม่ค้ามากขึ้นกว่าเดิม

พี่หนึ่ง การเรียนทำหนังกับมาทำหนังอาจจะไม่ใช่แค่ทำหนังก็ได้

พี่แป้ง ใช่ๆ คือทำหนังมันได้น้อยมากเลยกับสารคดีเรื่องนี้ ที่ได้มากกว่า
เทคนิคหรือวิธีการถ่ายอะไร คือได้รู้จักชีวิตคนนะค่ะ การทำสารคดีมันทำให้
เราแบบเข้าใจจิตใจผู้อื่นมากขึ้น

พี่แบด แล้วแป้งชอบแนวแบบสารคดีด้วยหรือเปล่า หรือว่าจริงๆ แล้วชอบ
ทำออกมาเป็นแนวยังไง

พี่แป้ง ตัวเองเป็นคนทำพรีโพรไม่ค่อยเก่ง ก็คือเขียนบทนะได้ แต่พวก
สตอรี่บอร์ดที่ภาพเป็นข้อๆ ต้องวาดเป็นช่องๆ เป็นคนวาดรูปไม่ค่อยเก่ง
ไง แล้วเวลาเราคิดอะไรออกมาในหัวก็แบบ คือไม่ค่อยเหมือนกับผู้ชายที่ส่วน
ใหญ่เขาจะมี ส่วนใหญ่ผู้ชายที่เรียนเอกฟิล์มเขาจะเก่งทางนี้ แบบเดี่ยวมมมา
ทางนี้นะ นึกออกไหม เรื่องมมกล่องเรื่องถ่าย แต่ผู้หญิงก็อาจจะไม่เก่งเท่า
แต่สารคดีไม่ต้องมีกระบวนการพรีโพรที่เยอะมาก คือเราถือกล้องแล้วเราไป
ถ่ายตามเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้นแล้วก็กลับมาตัดต่อ สารคดีเป็นเรื่องจริงด้วย
ไงคะ ชอบอะไรที่เป็นเรื่องจริงมากกว่าเรื่องแต่งด้วย เรามีกล้องเพื่อที่จะได้
เหมือนกับว่าเรามีสิทธิ์ที่จะเข้าไปยุ่งเรื่องของชาวบ้าน พอจะนึกออกไหม

พี่หนึ่ง เชื่อมระหว่างเรากับ...

พี่แป้ง ใช่ๆ เหมือนเป็นเหมือนบัตรผ่านนะ

คำถาม นี่เป็นเรื่องแรกที่ทำด้วยหรือเปล่า

พี่แป้ง เป็นสารคดีเรื่องแรกค่ะ แต่ว่าถ้าเป็นหนังก็ทำแล้วบ้าง แต่ยังไม่

(storyboard
/ ภาพร่างที่
ต้องการถ่าย
ในภาพยนตร์)

ถือว่ายังระจอกมาก ทำเรื่องนี้แล้วแบบรู้สึกว้าโอเคมากกว่าเรื่องก่อนๆ คือ
เราอยู่แต่ในมหาวิทยาลัย เราก็ถ่ายแต่เรื่องในมหาวิทยาลัย ความคิดเราก็ก
วนเวียนอยู่กับเพื่อน ไปเที่ยวกลับบ้าน ดูเป็นหนังที่แบบก็ไม่ได้อะไรเท่าไร
ในความคิดของตัวเอง แต่พอถ้าเราได้ออกไปข้างนอกมันมีอะไรที่มีคุณค่า
มากกว่านั้น มากกว่าเรื่องของตัวเอง

พี่ๆ มีใครจะถามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่โน่นอะไรอย่างนี้ก็ได้ ว่าเขาชอบดู
ช่องอะไรกัน ชอบดูละครช่อง 7

คำถาม เขาดูแต่ละครอย่างเดียวจริงๆ หรือคะ

พี่แป้ง เปิดละครอย่างเดียว ละครช่วงเย็นกับละครหลังข่าว ก็นั่นแหละ 6
โมงจนถึง 4 ทุ่มครึ่ง ช่วงกลางวัน บางทีถ้ามีไฟก็เปิดพวกคาราโอเกะ

พี่หนึ่ง แล้วเขาแดนซ์กัน

คำถาม เมื่อกี้ที่เห็น เป็นงานศพแล้วเขาก็เปิดเพลง

พี่แป้ง ต้องขอโทษด้วยที่ภาพมันมืด แต่จริงๆ แต่ถ้าไปฉายบางที่จะไม่
มืดเท่านี้ แล้วแต่การเซ็ทของโปรเจ็คเตอร์ แต่นี่คืองานศพเป็นงานศพจริงๆ

คำถาม ของคนที่เป็นคนน้ำแล้ว...

พี่แป้ง ใช่

คำถาม แล้วเป็นงานรื่นเริงด้วยอย่างนี้หรือคะ

พี่แป้ง ใช่ค่ะ คืองานศพจะเริ่มที่ญาติพี่น้องไปเยี่ยมคนตายที่บ้าน จากนั้น
ก็กินเหล้ากันคุยกัน แล้วก็เปิดเพลง เต้นกัน คือเป็นงานรื่นเริงอย่างเดียว
ของชาวมอแกน เพราะว่ามอแกนไม่มีงานแต่ง ไม่มีงานบวช ไม่มีงานวัน
เกิด จะมีแต่งานศพ

คำถาม เสร์โศก ร้องให้ กินเหล้า แล้วก็ดูคาราโอเกะ ดูหนัง

พี่หนึ่ง เป็นมหรกรรมเป็นอะไรเป็นมโหรีสพหรือ

พี่จ๋า เป็นวัฒนธรรมที่เพิ่งเข้าไปหรือเปล่าคะ หรือว่าเขามีอยู่แล้ว

พี่แป้ง เขามีมานานแล้วค่ะ

คำถาม คนตายนี้อยู่เกาะข้างใช้ไหมคะ

พี่แป้ง ใช่ค่ะ

คำถาม แต่งงานศพนี้จัดงานที่เกาะเหลา

พี่แป้ง คือเกาะช้าง เกาะเหลา เชื่อมกันนะค่ะ แบบคือหมู่บ้านนี้รู้จักกับอีกหมู่บ้าน แล้วถ้าอีกหมู่บ้านมีคนตายเขาก็จะมาเยี่ยม

คำถาม อยู่บนเกาะเดียวกันหรือว่าคนละเกาะ

พี่แป้ง คนละเกาะค่ะ เวลาไปมาหาสู่กันก็ขึ้นเรือ ถ้าไกลหน่อยก็ 3-4 ชั่วโมง ถ้าใกล้ก็ 10-20 นาที เกาะของชาวมอแกนมีหลายเกาะ

“หนัง” คืออะไร

พี่หนึ่ง หนังที่แป้งทำก็เป็นอีกแนวหนึ่งนะค่ะ แล้วมันดูไม่ยาก ถ้าเราอยากทำขึ้นมา มีเรื่องที่ยากทำก็ถ่ายไว้ก่อน สำหรับคนที่ไม่เก่ง ไม่รู้สแต็ปการทำ ก็จะได้ออกมาจากความเป็นจริง ถ้าพี่แอนอยู่ที่อยากจะให้ช่วยนิยามหรือช่วยให้ความหมายคำว่า “หนัง” จากทฤษฎี หรือจากหนังในความคิดของตัวเองๆ อย่างนี้นะค่ะ หรือคนทำหนังอย่างนี้นิยามคำว่า “หนัง” ว่าคืออะไร

พี่เซ้ คือบางคนอาจจะบอกว่า หนังกับละครก็เหมือนๆ กัน แต่ในส่วนตัวมันไม่เหมือนกัน คือหนังก็เริ่มพัฒนามาจากละครนั่นแหละ เพียงแต่ว่ามันมีพวกกล้องเข้ามาด้วย ในเรื่องของการบินที่ภาพก็เลยมีพัฒนาการมากกว่าที่จะเล่นบนสแตจหรือเวที

พี่หนึ่ง ขอโทษที่ไม่ได้บอกกันไว้ก่อน เพิ่งถามพี่เขาสดๆ

พี่เซ้ คือจะเป็นเชิงทฤษฎีหน่อย แต่ส่วนตัวผมก็ว่ามันเป็นเรื่องของการที่เราอยากจะทำอะไรก็ได้ผ่านสื่อตัว อาจไม่ใช่แค่เรื่องราวอย่างเดียว ก็จะมีอะไรที่เป็นเรื่องส่วนตัว หรืออารมณ์บางอย่างที่เราอยากจะทำซึ่งมันก็ไม่ได้ต่างจากการเขียนหนังสือเท่าไร เป็นเรื่องของภาษาภาพอย่างพี่แอนพูดอย่างบทความหรือบทกวีถ้ามาแปลงเป็นหนัง ก็อาจจะเป็นหนังอย่างพี่แอนที่ดูวันนี้ก็ได้ คือมีความเป็นหนังสารคดี หรือเรื่องของอารมณ์ก็จะเป็นกวีคล้ายๆ แป้งก็ได้ ซึ่งก็กว้างมากๆ และมันก็ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นยังไง

พี่แป้ง แป้งมองว่าเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ไม่ใช่ศิลปะแบบตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับทั้งผู้สร้างงานเอง แล้วก็ปัจจัยอะไรหลายๆ อย่าง เคยมีคนบอกว่าหนังเป็นศิลปะแขนงที่ 7 ศิลปะก็มี ดนตรี ภาพวาด งานประติมากรรม มีอะไรหลายๆ อย่าง จำไม่ได้หมดนะค่ะ แต่จำได้ว่าแขนงที่ 7 คือหนัง เป็นศิลปะที่เพิ่งเกิดขึ้นมาในยุคที่มีการใช้ฟิล์ม มีการวาดภาพด้วยแสง เป็นศิลปะแพร่หลายได้เร็วและส่งผลกระทบต่อคนดูต่อผู้เสพมาก เฉลี่ยมากกว่าดนตรี หนังสือ หรือภาพวาด เพราะคนดูถูกบังคับให้ดูในห้องมืด แล้วก็มองไปอย่างเดียว ไม่มีทางที่จะหนีไปไหนได้ นอกจากไปห้องน้ำ แต่หนังสือเราเอือเร้าก็วาง แต่หนังมันโดนบังคับ นั่นคือเราดูอะไรในทีวีจะรู้สึกว่าจะโดนซึมซับเข้าไปโดยไม่รู้ตัว

เวลาดูทีวีหรือดูโฆษณา ก็อย่าตกเป็นทาสโฆษณานะคะ

พีหญิง แสดงว่าหนังหรือว่าภาพ ภาษาภาพก็มีผลต่อเรามากในระดับหนึ่ง ทั้งแบบเป็นหนังที่เราดูหรือโฆษณาหรือว่าอะไรก็ตาม มันก็ไม่ใช่ว่าเราจะไปเป็นทาสอย่างเดียว แต่ว่าเราก็สามารถที่จะเรียนรู้จากมันได้ สมมติว่าเราเป็นผู้ดู เราก็จะเรียนรู้จากมันว่าเขาต้องการสื่ออะไร ดีหรือไม่ดี เราก็เป็นผู้ตัดสินใจหรือเลือกเองนั่นแหละ ในมุมมองกลับกัน ถ้าเราเองเป็นผู้ที่ต้องการสื่อสาร ประเด็นให้กับผู้ดู เราอยากให้เขาได้มุมมองแบบไหน เราอาจจะไม่ได้บอกว่าเราจะไปเกลียดเขาหรือจะให้เราเป็นที่เราเป็น แต่ว่าเราอยากสะท้อนมุมมองของเราต่อเขาแบบไหน หนึ่งเลยเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าสนใจ

อีกอันหนึ่งที่พีสงสัย หนังที่เราดูกัน 2 ชั่วโมง กับหนังสั้นต่างกันยังไง จำกัดด้วยเวลา หรือจำกัดด้วยประเด็นหรือว่าอะไร

พีเซ่ ก็คือ หนังสั้นก็คือหนังที่ไม่ยาวนานะครับ (หัวเราะกัน) ถ้าเทียบกับหนังยาว หนังสั้นก็คือไม่เกิน 30 นาที ซึ่งคนทำจะเป็นใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นคนทั่วไป นักเรียน บริษัทโฆษณา หรือบริษัทหนังใหญ่ก็มีโอกาสทำหนังสั้นได้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะแค่ว่าแบบจะต้องเป็นนิสิต นักศึกษา นักเรียนเท่านั้นที่จะทำหนังสั้น

มันก็พัฒนาไปยาวขึ้น คือหนังสั้นก็มีชีวิตของมันเอง อย่าง 10 ปีก่อน อุปกรณ์ทำหนังถูกผูกขาดด้วยระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์เพราะเรื่องของเงินทุน ต้องลงทุนเยอะ ค่าฟิล์มค่าอุปกรณ์ต่างๆ แต่ในยุคนี้ก็ง่ายขึ้น อุปกรณ์ราคาถูกลง คนทั่วไปก็มีอำนาจในการผลิตสื่อออกมาได้ การทำหนังขึ้นมาสักเรื่องก็เลยตกในมือของประชาชนชนส่วนใหญ่ ซึ่งก็เป็นข้อดี

เทศกาลหนังสั้นที่ผ่านมา ก็ได้ดูหนังจากเด็กมัธยม เป็นพวกต้นคัพเวอร์ เขาทำเรื่องของตัวเองเพื่อสื่อสารว่า “คัพเวอร์” เป็นยังไงขึ้นมา ตัวเขาเองเขาเห็นว่าคัพเวอร์เป็นอย่างนี้ แล้วครอบครัวเขาคิดยังไง อาจารย์เขาคิดยังไง คือการทำหนังได้ลงไปถึงคนที่ไม่ใช่เด็กเรียนหนัง ไม่ใช่คนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ หรือไม่ก็แบบพ่อถ่ายลูก ครอบครัวในวันที่แม่ไม่อยู่ ก็ถ่ายลูกว่าชีวิตจะต้องดูแล เพราะตัวเองอาจไม่ได้ดูแลลูกเต็มที่ คือสามารถสร้างสื่อตัวนี้ขึ้นมาได้ให้คนอื่นรับรู้ได้ง่ายขึ้นกว่าแต่ก่อน

พีหญิง ก็เป็นเครื่องมือตัวหนึ่ง อย่างน้องที่เป็นเขาเรียก “คัพเวอร์” ไซ้ใหม่ เป็นพวกแต่งตัวเดินเกาหลีย่างนี้ไซ้ใหม่ เขาก็จะได้บอกว่าตัวตนเขาเป็นอะไร ทำไมเขาถึงทำ ประโยชน์อะไรๆ ประมาณนี้ คงเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมเห็น ก็เป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ได้กว้างขึ้น แล้วอีกอย่างที่ว่า คงเป็นพื้นที่หรือเวทีหรือช่องทางที่จะเผยแพร่ด้วย ในยุค 10 ปีให้หลังมานี้หลังจากที่มีอินเทอร์เน็ต

พีเซ่ ไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นยังไง แต่ว่าในเรื่องของภาพเคลื่อนไหว เพราะทุกคนก็สามารถสร้างได้ คือง่ายขึ้นแล้วอาจจะน่ากลัวอะไรอย่างนี้

พีหญิง ก็ต้องรู้เท่าทันมันด้วย แต่ถ้าเราเหมือนกับว่าเราไม่ได้มีโอกาสมานั่งแลกเปลี่ยนกัน หรือว่าเป็นเด็กที่นอนดูทีวีอยู่กับบ้านเฉยๆ ไม่มีใครชี้แนะก็ไม่มีโอกาสเสี่ยงได้เลยอะ

พีหญิง โอกาสสุดท้าย นาทีทอง

พีแบด พี่ถามหน่อยว่ามีใครเคยดูหนังสั้นมาก่อนบ้างไหม

น้องๆ ก็เคย

พีแบด เคยกันหมดเลยเหรอ ไปดูที่ไหนกัน

บอล ทีวีฟรีก็มีให้ดูพี่ (หัวเราะ)

พีหญิง ไม่ ตามเทศกาลอะไรอย่างนี้มีบ้างหรือเปล่า

พีแบด ตามเทศกาลหนังสั้น

บอล มีบ้าง

พีแบด พี่ดูจากทางอินเทอร์เน็ต

พีหญิง จะมีเว็บไซต์แนะนำบ้างไหมคะ

พีเซ่ ก็หลักก็คือ thaishortfilm.com นะครับ

พีแบด หรือจะดูใน youtube ก็ได้ มีเยอะมาก

บอล เขาเอาลง ส่วนมากจะเอามาลง ถ่ายเองแล้วก็ลง

พีแบด บางทีดูใน youtube แล้วได้ไอเดียใหม่ๆ บางทีไม่ใช่หนังโดยตรง เป็นแค่คลิปวิดีโอที่ถ่ายเล่นกันเอง แต่บางทีอาจจะจริงกว่าหนังที่เป็นพิคชั่นด้วยซ้ำ

พี่แบด แล้วมองว่าเดี๋ยวนี้ พวก mv นี่เป็นหนังสือได้ไหม

พี่แป้ง จะเป็นก็ได้ ถ้า mv นั้นเล่าเรื่องครบถ้วน แล้วแต่คนนิยามมากกว่า บางทีหนังสือที่มีเพลงเขาก็เรียกหนังสือบางทีก็เรียก mv อืม พวกนี้ก็เหมือนกับอยู่ในกระแสด้วยหรือเปล่า ก็มีมาพักหนึ่งแล้วแหละ ความจริงไม่จำเป็นต้องทำหนังสือก็ได้ ถ้าเรามีความคิดมีไอเดียอย่างนี้ใช้ไหม เราทำหนังสือไม่เป็นที่อาจจะเขียนบล็อกก็ได้ อย่างที่แนะนำว่าให้ไปเขียนบล็อก บางทีเข้าไปเสิร์ชใน google แล้วบล็อกของเราอาจจะถูกดึงขึ้นมาหน้าแรกของ google ซึ่งอาจจะมีคนเข้ามาดูเป็นร้อยเป็นพัน อาจจะมากกว่าหนังสือของพี่อีก ที่พี่ทำหนังสือแล้วเอาไปให้น้องดูสิ่งที่สำคัญคือคน แต่ว่าบล็อกมันอยู่ตลอดใช้ไหม ลงรูปภาพ วันนี้ไปเจออะไรก็เขียนๆ มา

พี่หนิง ก็มีสื่อให้เลือกหลากหลายขึ้นเยอะ

พี่แป้ง ใช่

พี่แบด วันหลังจะชวนพี่ไปดูหนังสือบ้างก็ได้เนาะ วันนี้พี่ชวนมาดูแล้ว

พี่ๆ แต่มันก็มีเสน่ห์ในตัวมันเอง ไม่เหมือนอย่างอื่น

ปาน อันนี้ยาวอะ แต่ไม่มั่นใจว่าเคยดูมาก่อนหรือเปล่า กำลังนึกอยู่ เพราะว่าเคยดูเรื่องข้างแต่ว่าก็นานมาแล้วก็เลยคิดว่ามันอาจจะหนังสือยาวไม่ใช่หนังสือ

พี่ฝน ดู *ต้มยำกุ้ง* มาหรือเปล่า (หัวเราะกัน)

ปาน หนูก็ไม่แน่ใจ

ข้อดีของการทำหนังสือ

พี่แบด ข้อดีของหนังสือมันมีอะไรบ้างคะ

พี่แป้ง ข้อดีเหรอ เหมือนเราได้กลับมาพิจารณาตัวเองมากขึ้น รู้จักตัวเองมากขึ้น คือเวลาจะทำ บางทีไอเดียมาแบบหนึ่งใช้ไหม ไปเล่าให้เพื่อนกลายเป็นอีกแบบหนึ่งแล้ว เพราะคนที่ฟังเขาจะถาม แล้วเราก็กลับมาคิดว่าจริงๆ ที่เราคิดยังไม่เคลียร์นะ สมมติมีพล็อตเรื่องเอามาเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนก็ถามว่าตกลงแล้ว ที่มาที่ไปของตัวละครนี่คืออะไร หรือฟังแล้วทำไมเรื่องมันน่าเบื่อจัง ก็เลยกลับมาคิดว่า เออ จริงวะ เลยทำให้รู้ว่าจริงๆ แล้วตัวเองเป็นคนที่มีแนวทางในการคิดหรือว่ามีแนวทางในการเล่าเรื่องยังไง ส่วนตัวแป้งเป็นคนเล่าเรื่องค่อนข้างจะเรียบๆ คือไปเจออะไรมา 1-2-3-4-5 แล้วก็จะเล่า 1-2-3-4-5 อย่างนี้ คือจะไม่แบบว่าเอาอดีตมาก่อนหรือว่าตัดต่ออะไรให้มันสนุกอะไรขนาดนั้น อย่างที่ดูก็คือจะเรียบๆ ใช้ไหม ไปเรื่อยๆ แล้วก็จบ แต่ก็จะมีความ feel good อยู่หนึ่ง ใช้ไหม

พี่หนิง การทำหนังสือมันก็เหมือนเป็นการค้นหาตัวเองไปด้วย

พี่แป้ง ใช่ๆ

พี่เซ่ อย่างที่บอกว่ามันเป็นงานสร้างสรรค์ ไม่ใช่งานที่มีโจทย์อะไรตายตัว น้องเค้าเรียนศิลปะมาเค้าจะรู้ ต้องเริ่มจากตัวเองสนใจอะไร หรือว่าต้องการที่จะปล่อยอะไรออกมา ปลดปล่อยตัวเองอะไรออกมาผ่านหนังสือ บางครั้งมีคนบ่นว่าหนังสือไม่รู้เรื่อง คือดูแล้วก็งงว่าจบแล้วหรือ ดูไม่รู้เรื่องวะ คือเราก็ไปเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ต้องมีการกระทำ อาจจะได้สนใจคนอื่น อาจจะไม่ใช้เรื่องของฉัน เพื่อตัวเองนะ

บอล เพื่อสนองตัวเองมากกว่า เพราะว่าเราก็เคยทำเหมือนกันพวกเรานี่เขาทำเหมือนกัน ก็ทำ ไม่ต้องการอะไร

พี่เซ่ ใช่ๆ

พี่หนิง ไม่ต้องการให้เข้าใจอะไร แต่ว่าอยากทำ

บอล ก็อยากทำ เคยทำกับรุ่นพี่ เรื่องอะไรก็บดต้ม ต้มกบ (หัวเราะ) ฮาๆ ไม่ได้ต้องการอะไร อยากได้แค่ความฮา ถ่ายเก็บมาดู พวกเรานี่เขามีวีดีโออาร์ต

อาจารย์ก็ไม่ได้สอนอะไรมาก เป็นเครื่องมือมากกว่า มองมันเป็นเครื่องมือ ในการที่จะสร้างสรรค์มากกว่า ผมว่าน่าจะอยู่ที่แนวความคิดของคนจะนำมาใช้จะใช้อะไรมากกว่า พอที่เหลื่อมมันเป็นเครื่องมือไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วีดีโอหรือเป็น ภาพถ่าย มองว่ามันเป็นเครื่องมือเรามากกว่า

พีหญิง แต่ถ้าเครื่องมือวางไว้เฉยๆ มันก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร

บอล ใช่ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร อยู่ที่เราจะจับมันมาสร้างสรรค์ยังไง

พีๆ โอ้... (ปรบมือ)

พีหญิง บอลช่วยพีนะเนี่ย วันนี้ลุงอ้อยไม่อยู่ พีก็คิดอยู่ว่าจะจับยังไงอยู่

บอล มันเป็นเครื่องมือ

พีแปง ขอเสริมเรื่องหนังอาร์ต คือตัวเองมีประสบการณ์โดยตรง เพราะว่าเพื่อนชอบบอกว่า เราชอบทำหนังอาร์ต คือเรื่องนี้ไม่ใช่หนังอาร์ตแน่นอน แต่ว่าเรื่องก่อนๆ ก็จะโดนว่า ว่าทำหนังอะไร ไม่รู้เรื่อง ซึ่งอย่างที่เชฟพูดว่าเรามีประสงค์แค่สนองความต้องการของตัวเองใช้ไหม แต่พอเราทำไปแล้ว รู้สึกว่า คือตัวเองดูแล้วก็เท่านั้น รู้สึกว่าเราเหนื่อยทั้งที่ ทำไม่ทำให้คนอื่นเขา ดูรู้เรื่องด้วย มาเข้าใจตอนปี 3 ปี 4 ว่า เออ จริงๆ ทำหนังอาร์ตสนุก สนุก คนเดียวคนอื่นไม่สนุกต้องมาอธิบาย แล้วอาจารย์ก็เคยบอกว่าคนทำหนังที่ดี คือคนดูจบแล้วจะไม่มาถามอะไรเลย ว่านี่แปลว่าอะไร มีความหมายอะไร ต้องการจะสื่ออะไรคือดูแล้วเคลียร์เลยคือผู้กำกับจะไม่ต้องมาอธิบายไม่จำเป็น ถ้าเราไปทำหนังใหญ่ในอุตสาหกรรมนะ เราทำหนังไม่เคลียร์อย่างนี้แล้ว ไม่มีโอกาสมาแก้ตัว ไม่มีโอกาสมาพูดว่า ก็ข้อนี้มันมีความหมายอย่างนี้ไง ที่มหาวิทยาลัยก็จะค่อนข้างจะสอนให้เราทำเพื่อไปทำในอุตสาหกรรมได้นะ ค่ะ ทำหนังให้ทุกคนเข้าใจ แล้วก็ทำให้สังคมมันดีขึ้น ประมาณาอารมณ์นั้น

บอล มันเป็นแล้วแต่ เป็นเรื่องเชิงพาณิชย์

พีแปง ใช่ๆ ก็แล้วแต่ แต่บางทีก็อาร์ต

บอล ไม่ต้องการให้ทุกคนเข้าใจ คนดูแล้วก็โอเคแล้วก็จบ ผมว่านะ

พีแปง อืมๆ

พีหญิง เมื่อวันก่อน พีคุยกับลุงอ้อยเรื่องที่เรามาดูหนังกันวันนี้ มีอยู่เรื่อง

หนึ่งคือที่ลุงบอกว่า พวกเรานะ อาจจะเรียกว่า เราถูกฝึกมาให้รู้เรื่องใช้ใหม่ จะดูหนังหรือทำอะไรก็แล้วแต่ อย่างเจตน์ไม้ จะต้องถามว่าต้นอะไรก่อน จำได้ไหมหลายๆ ครั้งที่เวลาไปไหนแล้วพวกพีบอกว่า เราลองยังไม่ต้องถาม ให้รู้เรื่องว่ามันเป็นอะไร ยังไง แต่ให้เรารู้สึกก่อนใช้ใหม่ ว่าตาเราเห็น แล้วเราได้ยิน เรารู้สึกอะไร ใจเราเป็นยังไง เพราะว่างานอย่างหนังหรืออะไรก็ตาม บางทีมันกระทบตรงนั้นแล้วละ เหมือนหนังเป็นสื่อที่ทำการออกมาให้คน สะท้อนอารมณ์อะไรบางอย่าง นั่นคือถึงแม้จะเริ่มแบบนั้น แล้วเราก็อยุไป ต่อว่าจากรู้เรื่องใหม่หรือไม่รู้เรื่องก็ได้

บอล ผลกระทบแตกต่างกัน แล้วเรารู้สึกกับบรรยากาศนั้น ไม่จำเป็นต้อง ไปรู้เรื่อง ความรู้สึกไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุผล

เพื่อนๆ และพีๆ บอลจบสวยอีกแล้ว (ปรบมือเกรียว)

พีหญิง ดินะที่บอลมา ช่วยพีได้เยอะเลย คงประมาณนี้ เราเริ่มต้นมาสัมผัส มาแลกเปลี่ยนกับพีๆ ที่เขาแบบว่าเคยจับเคยทำ มีประสบการณ์ แล้วก็เอามาแลกเปลี่ยนมาดูงานที่พีๆ เอามา พีรู้สึกที่หลากหลายดี ตอนแรกก็ยังไม่รู้หรือหว่าคืออะไร เดี่ยวเราก็คงได้ไปเรียนรู้อะไรกับพีๆ กันอีกที ในเรื่องของหนัง

พีแปง ใครจะไปบอกพีด้วย อย่าลืมนอนพีริ่มพีนะ

บอล คอนเฟิร์มไว้ก่อนเลย

พีหญิง ถ้าพีๆกับพีแปงสนใจ เชิญไปเรียนรู้อะไรด้วยกัน เพราะเราก็รู้สึกว่าการ สนุกดี ก็ไปเรียนรู้อะไรแลกเปลี่ยนกัน พีแอนสอนอยู่ แกสนใจของหนังให้นักศึกษา ของเขาได้ดูค่ะ

วันนี้จบอย่างเป็นทางการ ขอขอบคุณค่ะ ขอขอบคุณ น้องเซ้ น้องแปง ที่ให้โอกาสพวกเราได้เรียนจากผลงานน้องๆ

ทุกคน ขอขอบคุณค่ะ ขอขอบคุณครับ

รับรู้
เรียนรู้
เพื่อโลก